КОМЕНТАРІ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньо-наукової програми
23302 Галузевий переклад з німецької та англійської мови; міжкультурний менеджмент
за спеціальністю 035 Філологія за другим рівнем вищої освіти (денна форма здобуття освіти)

КНУ імені Тараса Шевченка щиро вдячний членам експертної групи за проведену роботу під час акредитаційної експертизи, добросовісність, неупередженість, доброзичливу атмосферу зустрічей, аналіз сильних і слабких сторін ОП, акцентування позитивних практик та за надання рекомендацій кафедрі й університету. У цілому погоджуючись з висновками ЕГ, вважаємо за необхідне надати деякі пояснення щодо висловлених зауважень і рекомендацій.

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми **Рівень А.** **Сильні сторони**: - ОП повністю корелює зі стратегією розвитку університету та цінностями ЗВО. Спрямованість програми повною мірою відповідає запитам і потребам регіону, ринку праці, спеціальності та галузі, що чітко враховано під час формулювання цілей та особливостей ОП. Підготовка здобувачів вищої освіти повністю відповідає запитам усіх категорій стейкголдерів. При формуванні цілей і ПРН даної освітньої програми враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. Взірцевими практиками є орієнтація ОП на галузевий переклад, що відповідає світовим тенденціям, і наявність у ОП дисциплін, що враховують сучасний ринок праці і мають інноваційний характер. **Слабкі сторони** не виявлені.	КНУТШ дякує ЕГ за високу оцінку ОП за Критерієм 1 і підкреслення взірцевих практик. До ви словленного хочемо додати, що, зважаючи на досвід вивчення аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, запити стейкхолдерів, а також на реалізацію першої ОП, затвердженої у 2018 році, у 2023 році до нової редакції ОП 2023 року було введено і модифіковано дисципліни, які є унікальними для освітнього простору України, а саме: «Перекладове термінознавство», «Методологічні основи досліджень перекладу», «Колоквіум перекладознавчих досліджень». Спеціальна дисципліна з перекладацької підготовки «Перекладове термінознавство» є унікальною не лише для українського, а й для європейського освітнього простору, оскільки викладається лише в Центрі транслятології університету м. Відень, Австрія, і на цій ОП. Загальноперекладознавчі дисципліни «Методологічні основи досліджень перекладу», «Колоквіум перекладознавчих досліджень» є унікальними для тих ОП ВНЗ України, мету яких становить підготовка фахівців з перекладу.
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми **Рівень В.** **Сильні сторони**: - 1. Зміст ОП відповідає предметній галузі; ОП поєднує вивчення лінгвістичних, літературознавчих дисциплін, а також робить акцент на формуванні перекладацьких компетентностей та навичок міжкультурного менеджменту. 2.	Дякуємо експертній групі за висвітлення сильних сторін ОП за Критерієм 2. Утім, вважаємо необхідними надати пояснення і коментарі щодо вказаних слабких сторін. 1. Слід підкреслити, що розбіжностей у визначенні кількості вибіркових дисциплін у ОП та НП немає. Електронна система Triton автоматично генерує

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
Освітня програма орієнтована на набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що простежується у формулюванні загальних і фахових компетентностей та програмних результатів навчання. **Слабкі сторони**: - 1. Розбіжності у визначенні кількості вибіркових дисциплін у ОП та НП, що може призвести до нерозуміння механізму вибору ОК здобувачами. 2. Здобувачі освіти мають обмежені можливості вибору місць для проходження перекладацької практики, оскільки фактично доступна лише одна база. 3. Відсутність у НП кредитів на атестаційні екзамени, що збільшує фактичне навантаження на студентів у період підготовки до підсумкової атестації, яка є необхідною для набуття професійної кваліфікації. **Рекомендації:** 1. До початку 2024-2025 н.р. виправити розбіжності у визначенні кількості вибіркових дисциплін у ОП та НП. 2. До початку 2024-2025 н.р. урізноманітнити бази проходження перекладацької практики, надавши здобувачам більше варіантів баз практики. 3. У наступній редакції ОП передбачити у НП кредити для підготовки до атестаційних екзаменів.	можливості вибору дисциплін при складанні навчального плану методистами (див. НП для Переліку 2: п. 3.2 *Вибір з переліку (студент обирає **одну дисципліну** з кожного переліку)*; для Переліку 1 п. 3.4 *Вибір з переліку (студент обирає **кілька дисциплін** з кожного переліку)*. У згенерованому варіанті Перелік 2 іде першим, а Перелік 1 – другим за послідовністю викладу дисциплін, проте біля кожного є назва Перелік 1 і Перелік 2. До відома здобувачів заздалегідь на початку навчання доводиться опис ОП (на сайті ННІФ), де вказано точну кількість дисциплін вибору з кожного переліку (Перелік 1 – вибір **трьох дисциплін** з переліку, Перелік 2 – вибір **однієї дисципліни** з переліку – див. опис ОП). Перед вибором дисциплін на початку 2 семестру гарант, завідувач кафедри і за потреби викладачі вибіркових дисциплін проводять консультації зі здобувачами щодо процедури такого вибору. 2. Нам важко погодитись із зауваженням щодо обмеженої можливості вибору місць для проходження практики. На підставі підписаних угод (або листа від керівництва бази практики) студентам доступні щонайменше 10 баз практики (див. сайт ННІФ https://drive.google.com/drive/folders/1vQpWOR-dI1NULRxMPVf4q51c4g7dLroV). Також студенти можуть самостійно обрати базу практики згідно зі своїм майбутнім місцем працевлаштування. Якщо порівняти бази направлення здобувачів ОП для проходження практики відповідно до наказів КНУТШ, можна побачити, що в 2022 році 5 студентів мали 4 бази практики, а у 2023 році 9 студентів мали 4 бази практики, причому 5 студентів обрали одну базу самостійно відповідно до власних професійних інтересів. Така сама ситуація простежується і в 2023 році. Бази практики студенти обирають за бажанням. Те, що більшість здобувачів обрала в цьому році практику для проєкту Ukraïner, свідчить про розуміння важливості поширення інформації про Україну, яка спрямована на іноземну аудиторію. 3. Університет звертає увагу на те що жодним нормативним документом не передачене виділення кредитів на кваліфікаційні іспити підсумкової атестації. Понад те, згідно всіх рішень щодо проведення підсумкової атестації у формі ЄДКІ кредити за ЄДКІ не присвоюються. І це зорозуміло, адже кредити ЄКТС є

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
	виміром обсягу праці здобувача необхідної для опанування результатів навчання, а під час кваліфікаційного іспиту жодного нового результату навчання не здобувається – здійснюється незалежна перевірка досягнення результатів навчання за програмою. Ті ж самі перекладацькі навички, необхідні для здобуття професійної кваліфікації, в жодному разі не формуються під час підготовки до іспиту – вони формуються під час опанування відповідних ОК, яким дійсно присвоєно кредитний вимір. Тому згідно із загальноуніверситетською практикою вважаємо виділення окремих кредитів на атестаційні іспити для перекладачів невиправданим і недоцільним. Маємо сподівання, що шановні члени ГЕР візьмуть до уваги наші аргументи і переглянуть зауваження ЕГ щодо Критерію 2.
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання. **Рівень А.** **<u>Сильні сторони</u>:** Сильними сторонами ОП «Галузевий переклад з німецької та англійської мови; міжкультурний менеджмент» за третім критерієм є: 1) врахування особливості ОП при вступі, здобувачі мають продемонструвати глибокі знання з перекладознавчих та теоретичних лінгвістичних дисциплін, високий рівень володіння іноземною мовою (B2) та вільне володіння українською мовою (C1), а саме фахове вступне випробування побудоване таким чином, що дає змогу виявити й об'єктивно оцінити знання й навички потенційних вступників; 2) університет пропонує здобувачам ОП широкі можливості академічної мобільності, а здобувачі ОП активно використовують ці можливості, ЕГ переконалася у цьому на зустрічі зі студентами та випускниками. Вважаємо взірцевою практикою налагоджений алгоритм перезарахування результатів навчання студентів ОП за програмами академічної мобільності. **<u>Слабкі сторони</u> відсутні.**	КНУТШ дякує ЕГ за високу оцінку функціонування ОП і виділення взірцевих практик. Сильною стороною ОП є не лише широка підтримка академічної мобільності на рівні Університету, а й на рівні кафедри завдяки цільовій академічній мобільності для студентів кафедри та цієї ОП. Така міжнародна кредитна мобільність проходить завдяки зусиллям НПП: - в рамках програми Еразмус+ в університетах м. Ляйпціг, м. Констанц, м. Тюбінген, м. Майнц (Ґермерсгайм); - у рамках інституційного партнерства германістів, що підтримується Німецькою службою академічних обмінів DAAD, - в Рурському університеті м. Бохум, - а також в межах угоди з університетом м. Бамберг (див. Угоди на сайті ННІФ https://philology.knu.ua/osvitni-prohramy/mahistra-oop-pnd-den/035-043-m-gpn/)
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою программою **Рівень В.**	Дякуємо експертній групі за висвітлення сильних сторін ОНП за Критерієм 4.

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
Сильні сторони: 1. Випускова кафедра та університет забезпечують широкі можливості для викладачів та здобувачів брати участь в закордонних проєктах у різних формах навчання та співпраці, інтернаціоналізація на акредитованій ОП є дієвою та ефективною, а міжнародна співпраця – налагодженою. 2. ОП відзначається якісним забезпеченням літературою з широким вибором для здобувачів ОП. Наукова бібліотека КНУТШ надає здобувачам та НПП необхідний спектр послуг, у тому числі доступ до міжнародних баз даних та Електронного міжнародного міжбібліотечного абонемента Rapid ILL (ExLibris), також студенти мають змогу користуватися закордонними виданнями. **Слабкі сторони:** - ЕГ звернула увагу на недостатню мотивацію й активність здобувачів у презентації наукових досліджень та використання дослідницьких методів під час навчання. З метою ефективнішого формування фахових науководослідницьких компетентностей майбутніх випускників ОП варто зробити більший акцент на науковій складовій освітнього процесу, передбачити її зокрема в методах викладання, прописати в робочих програмах чи силабусах, які ознайомлюють студентів зі змістом дисципліни, застосовувати у процесі навчання. Також ЕГ рекомендує заохочувати магістрів до презентації результатів свого дослідження на наукових студентських конференціях, у конкурсних роботах чи публікаціях, прописавши у відповідний спосіб додаткові бали до оцінювання кваліфікаційної роботи або обравши інший спосіб залучення студентів до наукової роботи, приміром студентські наукові гуртки.	Слід наголосити, що сильними сторонами ОП є цільова міжнародна кредитна мобільність викладачів і здобувачів, а також наявність Центру німецької мови та культури з потужним біліотечним фондом, що становить ядро навчально-методичного забезпечення здобувачів і НПП на ОП. Не можемо погодитись з висновком ЕГ щодо слабкої сторони ОП за Критерієм 4. Науково-дослідна складова освітнього процесу достатньо чітко висвітлена в робочих програмах загальнонаукових та загальноперекладознавчих дисциплін (див. РП для ОК 1, Ч. 1, Ч.2, ОК 2, Ч.1, Ч. 2, ОК 4, ОК 14). У РП прописані форми, результати навчання, форми контролю, критерії оцінювання і структура завдань саме для дисциплін з науково-дослідним складником ОП, що передбачає також підготовку презентацій, творчих проєктів, наукових статей і тез доповідей (див., напр., РП для ОК 4 «Методологічні основи досліджень перекладу»). Застосування конкретних методів навчання, як-то дослідницького, когнітивних, творчого, рольово-ігрового, комунікативного визначається змістом і результатами навчання за дисципліною і не є обов'язковим для прописування у робочій програмі (див. Графу табл. «Форми та/**або** методи/технології навчання» у РП). Крім того, під час викладання методи доводяться до відома здобувачів завдання у вигляді інструкцій і застосовуються на підставі конкретного завдання (наприклад, метод проєктів у «Комп'ютерних технологіях перекладу», «Менеджмент міжкультурних проєктів і перекладацьких ресурсів»; метод рольової гри у «Тренінгу комунікативної компетентності у галузевих дискурсах», або методи «мозкового штурму» чи навчальні дискусії у «Колоквіумі перекладознавчих досліджень». Додаткові бали (до 5-ти балів) за апробацію результатів дослідження (виступ на конференції, публікація статті) прописані у схемі оцінювання РП ОК 16 «Кваліфікаційна робота магістра» (див. на сайті ННІФ). Студенти ОП беруть активну участь у щорічних наукових конференціях молодих вчених (див. програму і тези VII Всеукраїнських наукових читань 6-7 квітня 2023 року на сайті ННІФ https://philology.knu.ua/nauka/konferentsii/filolohiya-xxi-stolittya-novi-doslidzhennya/). У роботі секції кафедри №10 «Когнітивно-дискурсивні виміри галузевого і художнього перекладу» із 9 здобувачів ОП другого курсу магістратури взяли участь і опублікували тези 8 студенток (К. Сайко, А.

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
	Мельничук, М. Скуратовська, А. Лисенко, С. Оридорога, Я. Симонова, А. Бабак, А. Дриганець). Студенти ОП також презентують свої наукові доробки на міжнародних платформах (участь у німецько-польсько-українському колоквіумі студентських наукових досліджень 2023 року, виступ Софії Оридороги) https://www.facebook.com/LehrstuhlGermanistik/posts/614434634017693?ref=embed_post Студенти ОП 2023 року вступу беруть участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (І. Татарчук та А. Медвідь) https://www.facebook.com/LehrstuhlGermanistik/posts/pfbid0LCVhttjeQAhevHytEotEELYbPiJx4vgPpmQTicf2wzBGQggYomMnuR2vF8t2iR4Hl Ми приймаємо рекомендацію щодо залучення студентів до наукової діяльності шляхом виконання проєктів у студентських наукових гуртках, що планується в наступному навчальному році. Зважаючи на викладені вище факти наявності науково-дослідних методів, результатів навчання за дисципліною, форм контролю і критеріїв оцінювання у РП, у тому числі додаткові бали за апробацію наукових робіт, а також активну наукову діяльність студентів ОП, вважаємо, що програма за даним критерієм може бути оцінена на рівні А.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність **Рівень А.** **<u>Сильні сторони</u>**: - Сильними сторонами в контексті критерію 5 є такі: 1) розроблені й детально прописані в документах усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання, регулювання конфліктних ситуацій, з якими ознайомлені здобувачі, і до обговорення яких долучені представники студентства; 2) детально розписані в робочих програмах критерії оцінювання за різними видами контролю та формами роботи, а самі документи доступні здобувачам і є орієнтиром для якісної підготовки до вивчення дисциплін, а розроблені критерії дають можливість об'єктивно оцінити здобувачів; 3) якісно організована робота з дотримання академічної доброчесності на всіх рівнях: від розроблених положень з чітко прописаними політиками до студентських акцій з	КНУТШ дякує ЕГ за високу оцінку функціонування ОП.

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
метою популяризації культури академічної доброчесності, а також передбачені механізми щодо наслідків порушення правил академічної доброчесності; активна позиція університету щодо впровадження академічної доброчесності, зокрема через участь у міжнародному проєкті «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative — Academic IQ); 4) можливість кращим випускникам здобути професійну кваліфікацію в дипломі. **Слабкі сторони**: - не виявлено	
Критерій 6. Людські ресурси **Рівень А.** **Сильні сторони**: - У контексті критерію 6 можна виокремити такі сильні сторони: 1) високий рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, залучених до реалізації ОП; значна кількість викладачів займається перекладацькою діяльністю, що забезпечує ОП високий рівень конкурентоспроможності на сучасному ринку праці; 2) врахування наявності у кандидатів досягнень відповідності п. 38 Ліцензійних умов; 3) високий рівень академічної та професійної мобільності НПП, участь в різноманітних міжнародних проєктах, семінарах і програмах, участь в міжнародних науково-практичних конференціях, публікації в наукометричних і фахових журналах; 4) сприяння професійному розвитку викладачів як через власні довгострокові та короткострокові програми підвищення кваліфікації, так і у співпраці з міжнародними організаціями та закордонними ЗВО через програми стажування та підвищення кваліфікації; 5) стимулювання розвитку викладацької майстерності. Позитивні практики: 1) залучення іноземних лекторів до аудиторних занять; 2) залучення професіоналів-практиків, відомих експертів з галузі та представників роботодавців до аудиторних занять. Взірцеві практики: залучення здобувачів ОП до соціальних та гуманітарних проєктів відповідно до специфіки ОП. Завдяки активній співпраці НПП з роботодавцями, здобувачі ОП брали участь в проєкті, одним із завданням якого був переклад німецьких субтитрів новин	КНУТШ дякує ЕГ за високу оцінку функціонування ОП і підкреслення позитивних практик. Хочемо додатково підкреслити, що на ОП працюють чотири доктори наук, з яких троє НПП мають диплом доктора наук саме зі спеціальності 10.02.16 – перекладознавство (М. Іваницька, М. Дорофеєва, Р. Поворознюк).

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
для українських біженців у Німеччині. **Слабкі сторони** не виявлені.	
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси **Рівень А.** **Сильні сторони**: - Сильними сторонами та позитивними практиками ОП ЕГ вважає: 1. Фінансові, матеріальні і технічні ресурси (корпуси, аудиторії, персональні комп'ютери й обладнані робочі місця, вільний доступ до інтернету тощо), які використовуються під час реалізації ОП, повністю задовольняють потреби усіх учасників освітнього процесу; ЗВО має сучасну матеріально-технічну базу, що включає спеціалізовані аудиторії для тренування навичок перекладу та комунікації із носіями мови (під час спілкування із представниками з числа здобувачів ЕГ виявила, що обладнання дійсно дозволяє проводити заняття з представниками англомовної та німецькомовної академічної спільноти). Здобувачі вищої освіти також зазначили, що у ЗВО діє внутрішня система Triton, зручна та мобільна в користуванні. Особливістю є надзвичайно потужна Навчальна лабораторія соціологічних та освітніх досліджень й унікальна концепція розвитку інклюзивної освіти "Університет рівних можливостей" для забезпечення реалізації права на освіту здобувачів з ООП; а також розгалужена система сховищ, що надає можливість забезпечити безперервний перебіг навчального процесу. 2. Орієнтація ЗВО на можливі виникнення конфліктних ситуацій, зокрема розробка превентивних заходів щодо попередження можливих конфліктів, а також готовності навчати осіб з особливими освітніми потребами. **Слабкі сторони**: - Під час здійснення акредитаційної експертизи ЕГ не виявила вагомих недоліків чи слабких сторін у контексті Критерію 7, які б унеможливлювали чи значною мірою перешкоджали здійсненню навчально-виховного процесу.	Щиро вдячні за деталізоване висвітлення сильних сторін ОП за Критерієм 7. Сильною стороною інформаційного та навчально-методичного забезпечення ОП є наявність Фондів бібліотеки німецькомовної фахової та художньої літератури Центру німецької мови та культури, довідкової бібліотеки DAAD та OeAD у Центрі німецької мови та культури; іноземних підручників та посібників, зокрема, наданих у користування Гете-Інститутом, Німецькою та Австрійською службами академічних обмінів.
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми **Рівень В.** **Сильні сторони**: 1. Фактичне залучення здобувачів безпосередньо	Дякуємо експертній групі за висвітлення сильних сторін та позитивних практик ОП за Критерієм 8.

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
та через органи студентського самоврядування до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнерів. 2. Налагоджена внутрішня система забезпечення якості. 3. В академічній спільноті Університету сформована внутрішня культура якості освіти, яка сприяє постійному розвитку ОП. Позитивні практики: 1. Розробка та імплементація сертифікаційної програми «Роль гарантів освітніх програм у розбудові внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти» (http://surl.li/qpnxn; http://surl.li/qpnyp) **Слабкі сторони:** - Слабких сторін чи недоліків на інституційному рівні не виявлено. На рівні ОП рекомендовано до 2024-2025 н.р. розглянути можливість формалізувати зворотній зв'язок з роботодавцями й збирати відгуки й пропозиції щодо удосконалення ОП не лише під час неформального спілкування, а й шляхом опитування, оскільки Відділ забезпечення якості має розроблені опитувальники та може надати методичну підтримку в проведенні опитування роботодавців та опрацюванні результатів цього опитування.	Дякуємо за рекомендацію щодо формалізації зворотного зв'язку з роботодавцями, візьмемо її до уваги. Крім того, хочемо зазначити, що в ННІФ з січня 2024 р. сформовано Експертну раду роботодавців, у роботі якої передбачено системне опитування представників ринку праці за різними галузями працевлаштування випускників
Рівень А. Критерій 9. Прозорість та публічність **Сильні сторони**: - Сильними сторонами та позитивними практиками ОП ЕГ вважає: 1. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими, доступними, оновлюються відповідно до змін законодавства про вищу освіту і послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми. 2. Інформація щодо ОП, розміщена у вільному доступі, є вичерпною для абітурієнтів, здобувачів, стейкхолдерів, НПП та роботодавців, які заздалегідь можуть ознайомитися з цілями і програмними результатами навчання, а також компонентами цієї освітньої програми. 3. Необхідні документи, що регулюють освітній процес за ОП, оприлюднено на сайті ЗВО. У ЗВО діє потужний зворотній зв'язок із випускниками за цією ОП, які мають можливість проходити опитування на сайті. Крім того, ЕГ встановила, що гарант ОП підтримує зв'язки із випускниками шляхом надсилання анкетувань на контактні	Щиро вдячні експертній групі за висвітлення сильних сторін і позитивних практик ОП.

Слабкі сторони і рекомендації із звіту ЕГ	Коментар КНУТШ
електронні адреси й таким чином дає можливість вносити пропозиції. На офіційному сайті оприлюднено результати Опитування здобувачів освіти (дослідження ОП), Звіт Навчальної лабораторії соціальних та освітніх досліджень та опитування за дисциплінами ОП (Узагальнені результати за минулі семестри). **Слабкі сторони**: - Під час здійснення акредитаційної експертизи ЕГ не виявила вагомих недоліків чи слабких сторін у контексті Критерію 9, які б унеможливлювали чи значною мірою перешкоджали б здійсненню навчально-виховного процесу.	